

18. december 2015

ARTIKEL

Af Rasmus Brygger

Par på kontanthjælp overkompenseres stadig efter nyt loft

I Danmark tager vi ikke højde for, at det er billigere for kontanthjælpsmodtagere at bo flere end alene, hvilket gør ydelsen særligt attraktiv for par. Hvis man vil gøre noget ved kontanthjælpsmodtageres tilskyndelse til at arbejde, bør man graduere ydelsen efter antal personer i husstanden, vurderer professor.

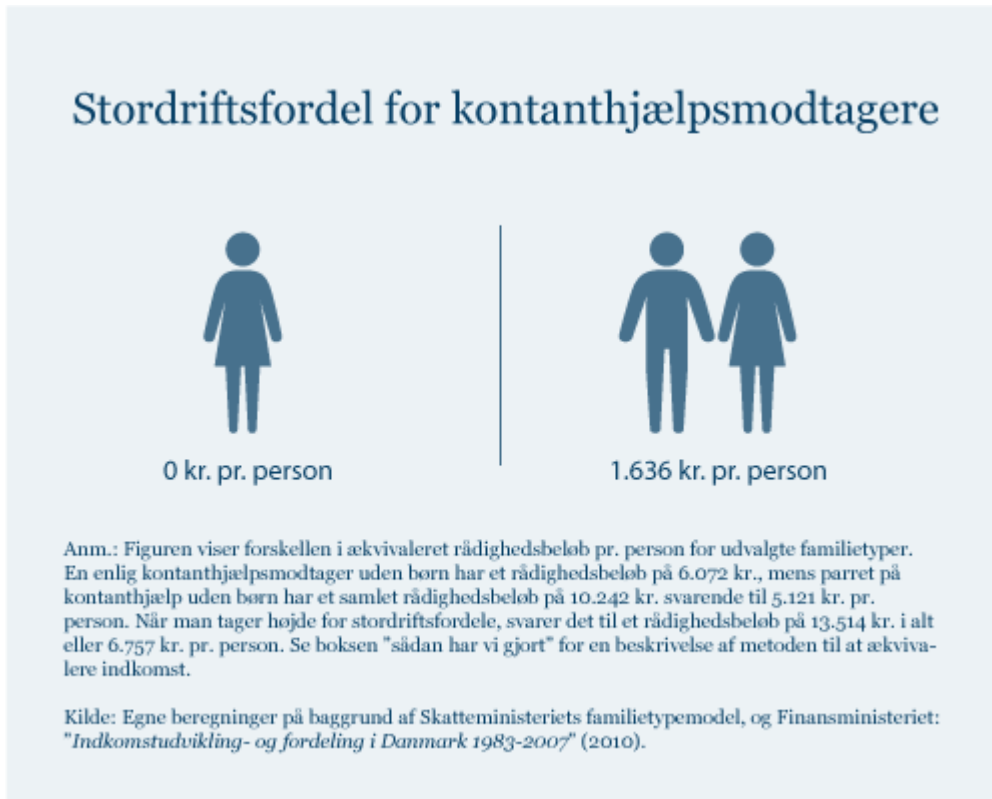
I Sverige gør man det. Det gør man også i Tyskland, Holland og Storbritannien. Men i Danmark tager vi ikke højde for, at udgifterne for kontanthjælpsmodtagerne er lavere, når par og familier bor sammen.

Det betyder ifølge nye beregninger foretaget af Agenda med tal fra det nye loft, at et par over 30 år, hvor begge er på kontanthjælp, får 1.636 kr. mere ud af kontanthjælpen om måneden pr. person end den enlige kontanthjælpsmodtager. Det svarer til 3.272 kr. for husstanden.

Årsagen er, at mens et par på kontanthjælp får samme ydelsesbeløb som to enlige, så har samlevende par generelt lavere udgifter, fordi de bor flere sammen. Ifølge Las Olsen, privatøkonom for Danske

Bank, er der mange forklaringer på, hvorfor flere mennesker giver et større råderum i privatøkonomien:

”Den største besparelse er boligen. Det er markant billigere at bo to mennesker i samme bolig end to mennesker i hver sin – også selvom boligen er større. Deler man bil, er der også mange penge at spare, og når man bor flere, kan man jo også klare sig med kun ét køleskab, én sofa osv.,” siger Las Olsen og fortæller, at også TV-abonnement, licens og varme- og elregning kan være grundlag for, at det er billigere at bo to eller flere samlet.

I økonomien kalder man dette en stordriftsfordel:

”Når en fabrik producerer flere ting, så bliver de også billigere pr. styk, og samme princip gør sig også gældende i husholdningsøkonomien,” forklarer Las Olsen.

Professor: Kontanthjælpen er mere attraktiv for par

Ifølge Bo Sandemann Rasmussen, der er professor på Aarhus Universitet, er det tydeligt, at tallene viser, at det er mere attraktivt at være på kontanthjælp for par end for enlige, og at man med fordel kunne tage højde for stordriftsfordele i kontanthjælpssystemet:

”Hvis man vil gøre noget ved kontanthjælpsmodtagernes tilskyndelse til at komme i arbejde, så kunne man graduere kontanthjælpen efter antal personer i husstanden. I realøkonomisk forstand er det der, en reform ville ramme mindst hårdt,” siger han og tilføjer, at det dog kan være svært for kommunerne at kontrollere samlivsstatus i alle tilfælde.

Man skal dog passe på med at se beregninger om stordriftsfordele som eksakte størrelser, mener han:

”Det er en måde at beskrive, hvordan stordriftsfordele forholder sig i grove træk. Præcis hvor store fordelene er, vil være individuelle og afhængige af forbrugsmønstret.”

Andre lande tager højde for stordriftsfordele

Det danske kontanthjælpssystem adskiller sig fra de lande, vi typisk sammenligner os med, i det vi ikke tager højde for stordriftsfordele for kontanthjælpsmodtagerne. I ”Kontanthjælpen gennem 25 år” udgivet af Rockwool Fondens Forskningsenhed fremgår det, at både Sverige, Storbritannien, Holland og Tyskland justerer efter stordriftsfordele i de ydelser, der svarer til den danske kontanthjælp.

I Sverige mener man, at udgifterne for modtagerne af försörjningsstöd (den danske version af kontanthjælp red.) skal regnes ind, når ydelsesniveauet skal fastsættes, fortæller Jesper Ahlgren, cheføkonom for den svenske borgerlige tænketank Timbro:

”Når man som par har færre udgifter, fordi man bor sammen, så har man heller ikke behov for en ligeså høj ydelse,” siger han.

I Danmark var i september 2015 ca. 110.000 personer på kontanthjælp. Ud af dem er ca. 13.200 personer i et ægteskab, hvor begge er på kontanthjælp. Hertil kommer ca. 40.000 personer på uddannelseshjælp.

Sådan har vi gjort

Ækvivaleret indkomst er et estimat af den økonomiske værdi af et givent rådighedsbeløb, når der tages højde for stordriftsfordele, som følge af at flere personer bor i samme husstand. I stedet for at dividere familiens samlede indkomst med antallet af personer (svarende til disponibel indkomst pr. person), divideres der i stedet med en såkaldt ”ækvivaleringsfaktor”, der afhænger af antallet af personer.

Der er udarbejdet forskellige metoder for beregningen af ækvivaleringsfaktoren. I Danmark bruges der generelt to forskellige: Danmarks Statistik bruger en OECD-model, mens Finansministeriet benytter en modificeret kvadratrodsskala. Denne analyse er lavet ud fra Finansministeriets metode, da det er det senest udarbejdede mål, og idet det modsat OECD-metoden er lavet specifikt til danske tilstande. Finansministeriets metode er desuden den mest konservative af de to metoder.

Finansministeriets ækvivaleringsfaktor udregnes som $(\text{antal voksne} + \text{antal børn})^{0,6}$. For den enlige uden børn er ækvivaleringsfaktoren således 1, mens den for parret uden børn er 1,52.

Den enlige kontanthjælpsmodtager har en faktisk disponibel indkomst på 6.072 kr. om måneden, og idet der kun er en person i familien, er den faktiske disponible indkomst identisk med den ækvivalerede disponible indkomst (6.072 kr. / 1). Parret uden børn har tilsammen en faktisk disponibel indkomst på 10.242 kr. svarende til en faktisk disponibel indkomst pr. person på 5.121 kr. Omregnet til ækvivaleret disponibel indkomst pr. person svarer det til 6.757 kr.

(10.242 kr. / 1,52). Det betyder, at stordriftsfordelen pr. person udgør 1.636 kr. pr. person (6.757 kr. – 5.121 kr.)

Også for par på kontanthjælp med børn er der stordriftsfordele. Her er stordriftsfordelen ift. den enlige kontanthjælpsmodtager på 1.259 kr. og 1.636 per person for hhv. enlige med børn og par med børn.

Beregningerne er lavet på baggrund af Skatteministeriets familietypermodel. Den disponible indkomst er beregnet efter skat og inkluderer udgifter til bolig og evt. udgifter til daginstitutioner. Beregningerne inkluderer den kontanthjælpsreform, der blev indgået forlig om den 18. november 2015.

Agenda

Agenda udgives af Dansk Arbejdsgiverforening / Vester Voldgade 113 / 1790 København V / T: 3338 9000 / E: agenda@da.dk
